

ÖZET

TÜRKİYE'DEKİ BİYOGÜVENLİK YASASININ ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Elvin CELEN

Yüksek Lisans Tezi, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ferit ÇOBANOĞLU

2014, 155 sayfa

Transgenik ürünlerin kullanımının artması ile biyogüvenlik konusunda yapılmakta olan yasal düzenlemeler, günümüzde büyük bir önem kazanmıştır. İnsan ve çevre sağlığı dikkate alınarak, uluslararası alanda biyogüvenlik üzerine büyük adımlar atılmıştır. Her ülke uluslararası düzenlemeler sonucunda, kendine özgü biyogüvenlik prosedürü oluşturmuş ve uygulamaya başlamıştır. Türkiye’de yapılan çalışmalar sonucunda, 2010 yılında oluşturulan düzenlemeler ‘Biyogüvenlik Yasası’ olarak kamuoyuna duyurulmuştur. Bu çalışmada Türkiye’deki ‘Biyogüvenlik Yasası’ detaylı olarak incelenmiş olup, bazı maddelerinin yeterince net olmadığı, belirli konularda yetersizlikler ve eksikliklerin olduğu belirlenmiştir. Gerekli altyapı iyileştirmeleri ve önlemlerin alınması durumunda ise, bu konuda önemli bir boşluğun doldurulacağı düşünülmektedir. Çalışmada; Yasanın, kısa ve orta dönemde üretici açısından önemli bir etki oluşturmayacağı, tüketim ve kullanılabilirlik açısından ise yapılmış olan düzenlemelerin büyük bir çoğunluğunun, yem ve hayvancılık sektörü ile ilgili olduğu tespit edilmiştir. Yasa kapsamında, başvuru yapılan ürünlerin henüz gıda olarak kullanımına onay verilmediği, yem ve hayvancılık sektörleri için kısmi izinler uygulandığı belirlenmiştir. Bazı ürünler için ise rafine edilme ve işleme durumundan sonra kullanıma uygun olabileceği bildirilmiştir. Yasanın yürürlüğü girmesinden itibaren ticari sapmalar oluşmuş ve ithal edilen ürünler için transgenik üretim yapmayan ülkelere kaymalar gözlenmiştir. Biyogüvenlik Yasası kapsamında, Gıda ve Yemler için Hızlı Uyarı Sistemi (RASFF:Rapid Alert System for Food and Feed) sistemi incelenmiş ve henüz yerel üretimde kriterlere uygunluk sağlanamadığı alınan uyarılardan tespit edilmiş olup, bu durumun olası

transgenik üretim ve ticareti için daha fazla sorun çıkarabileceği düşünülmektedir. RASFF sisteminin Türkiye için bir kılavuz olarak görülmesi, yaşanan sorunların en aza indirilmesini sağlayabilecektir. Sosyo-ekonomik olarak, Yasa ile transgenik ürünlerin ülkeye girmesine izin verilirken, buna karşın üretim amaçlı kullanımına izin verilmemesi, üreticiler için henüz bir tehdit oluşturmaz iken, gelecekte fiyat dengesinde problemler yaşanabileceği öngörülmektedir. Tüketicilerin ise; henüz transgenik ürünleri kullanmaya hazır olmadıkları, bu konuda bilgilendirilmeleri gerektiği, etiketleme ve izlenebilirliğin tüketici refahı için çok büyük önem taşıdığı belirlenmiştir.

Anahtar sözcükler: Biyogüvenlik Yasası, Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar, Gıda ve Yemler için Hızlı Uyarı Sistemi, Transgenik Ürün, Türkiye.